

Poezia framantarilor metafizice - Psalmi

Aceasta tema este foarte bine reprezentata in creatia lui Arghezi. Asemenea marilor creatori, Arghezi si-a pus marile intrebari asupra conditiei umane, meditand asupra: locului omului in univers, asupra posibilitatii sale de cunoastere, asupra sensului vietii, a absurditatii suferintei si a mortii, asupra existentei lui Dumnezeu.

In poezia framantarilor metafizice putem identifica doua atitudini fundamentale: o atitudine contemplativa de asteptare a revelatiei divine; o atitudine de cautare infrigurata a unei certitudini, a unei dovezi materiale despre existenta lui Dumnezeu

Poeziile redau tragismul conditiei umane, imposibilitatea omului de a depasi limitele conditiei sale biologice. Omul este o fiinta rationala inzeestrata cu constiinta, care traieste dramatic imposibilitatea cunoasterii totale. Spre deosebire de poetul filozof Lucian Blaga, Arghezi ajunge la aspiratia spre absolut nu pe calea culturii filozofice, ci prin intuitie si printr-o capacitate unica de concretizare a absolutului. Originalitatea poetului nu consta deci in aspiratia spre absolut, ci in modul propriu personal in care concepe drumul cunoasterii.

Cele mai semnificative creatii care se incadreaza in aceste teme sunt Psalmii. Argezi modifica acceptia psalmului, care la origine este un cantec de lauda la adresa creatorului, facandu-l cele mai dramatice framantari ale omului. Majoritatea psalmilor sunt scrisi sub forma unei comunicari interogative atat de potrivita framantarilor stintei.

1.) O idee care revine frecvent este aceea a singuratatii tragice a omului in univers:

Tare snt singur, Doamne, si piezisi!
Copac pribeg uitat in campie,
Cu fruct amar si cu frunzis
tepos si aspru-n indarjire vie.

Arghezi foloseste metafora copacului parazit in campie, prin care reda conditia duala a artistului, a poetului, care fiind o natura superioara este lipsit de bucuriile obisnuite ale oamenilor, dar nefiind zeu ii sunt interzise caile cunoasterii.

2.) O alta tema este aceea a omului parasit de creatorul sau:

De cand s-a intocmit Sfanta Scriptura
Tu n-ai mai pus picioru-n batatura
si anii mor si veacurile pier
Aci sub tine, dedesubt, subt cer.

3.) Legate de temele anterioare este nevoie omului de a comunica cu divinitatea:

Vreau sa vorbesti cu robul tau mai des.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

4.) O alta tema frecventa este aceea a cautarii disperate a unei dovezi despre existenta creatorului:
Pentru credinta sau pentru tagada,
Te caut darz si fara de folos.
Esti visul meu, din toate, cel frumos
si nu-ndraznesc sa te dobor din cer gramada.

Vreau sa te pipai si sa urlu: Este!

Aceeasi sete de certitudini materiale este exprimata in psalmul al treilea:
in rostul meu tu m-ai lasat uitarii
si ma muncesc din radacini si sanger.
Trimite, Doamne, semnul departarii,
Din cand in cand, cate un pui de inger.

5.) Setea de concretizare a absolutului, a divinitatii, este exprimata de versurile:
Ard catre tine-ncet, ca un taciune
Te caut mut, te-nchipui, te gandesc.

6.) Versurile lui Argezi exprima oscilatia dramatica a poetului intre credinta si tagada. Fiecare moment de speranta este urmat frecvent de negarea violenta. Versurile exprima exasperarea omului care de la creatie n-a mai putut comunica cu creatorul sau:
si te slujesc; dar Doamne, pana cand?

7.) Unele poezii exprima revolta poetului impotriva creatorului, pe care-l numeste talhar de ceruri. Semnificativa in acest sens este poezia Aluatul, in care revolta se-ndreapta impotriva imperfectiunii creatiei:
Cand maica-mea framanta aluatul, ma-ntelegi?
Ea scoate-ntotdeauna din vatra paini intregi.

O alta creatie semnificativa pentru aceasta tema este intre doua nopti, in care poetul insista asupra ideii ca Dumnezeu si-a luat cu buna stinta creatia:
Sapand s-a rupt lopata. Cel ce-o stirbise, iata-l,
Cu mostele-i de piatra, fusese insusi Tatal.

Cei mai multi psalmi redau incercuirea metafizica a omului, adica imposibilitatea de a depasi limitele conditiei subterestre. Poetul foloseste o multime de simboluri pentru a reda ideea de inchidere si de interdictie: usa, lacatul, drugi, belciuge, odaia, chilia, din care nu se poate evada: Marea ma-nchide, lutul m-a oprit.

Cel mai frecvent simbol pentru interdictie este lacatul, ca de exemplu poezia Descantec:
Lacate, cine te-a inchis
La usa marelui meu vis ?

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Unde ni-i cheia, unde-i pazitorul,
Sa sfarame zavorul
si sa vedem in fundul noptii noastre.

Exasperat de asteptare, de cautare, de atatea piedici care ii apar in cale, poetul isi exprima revolta impotriva creatorului:

Oriunde-ti pipai pragul, cu soapta tristei rugi,
Dau numai de belciuge, cu lacate si drugi.

inviersunat de piedici, sa le sfaram imi vine;
Dar trebuie,-mi dau seama, sa-ncep de-abia cu tine.

Cele mai multe poezii exprima sentimentul infrangerii al esecului, ca de exemplu poezia Doua stepe:

Unde ne ducem? Cine ne priveste?
in poarta cui sa cerem crezaman?
Hai, calule, hai, caine, pamanteste,
Sa batem, franti, cu pumnii in pamant.

8.) O alta tema este timpul, care trece si distruge fragila conditiei umane:
Ma bate vremea, ma bate ziua, ma bate clipa.

9.) in stransa corelatie cu timpul este tema mortii. Se pot identifica trei atitudini fundamentale fata de moarte:

a.) spaima fata de neant, evidenta in poezia Duhovniceasca, in care pana si Isus fuge de pe cruce in fata perspectivei mortii.

b.) acceptarea senina, impacata a mortii, ca un element firesc a vietii. Semnificativa in acest sens este poezia De-a va-ti ascuns. in aceasta poezie moartea este asemanata cu un joc in care tatal ii initiaza pe copii sai, obisnuindu-i cu ideea ca moartea este o absenta din ce in ce mai indelungata din mijlocul celor dragi. Serban Ciuculescu: nici odata in poezia noastra nu s-a dat basmului mortii un accent mai firesc, mai impacat cu soarta si mai aproape de matca taraneasca a experientei. Imprecatia din final exprima totusi durerea in fata mortii inevitabile:

Puii mei, bobocii mei, copii mei!
Asa este jocul.
il joci in doi, in trei.
il joci in cate cati vrei.
Arde-l-ar focul!

c.) spaima de moarte, frica, sunt micșorate de realizările omului, de împlinirile sale prin care da un semn vietii, trecerii sale pe pamant. Aceste împliniri îi dau omului taria morala de a infrunta

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

sfarsitul. Semnificativa in acest sens este poezia De ce-as fi trist, care pune in paralel nesfarsita frumuseti si bogatie a vietii, a lumii, cu regretul despartirii de acestia:

De ce-as fi trist? Ca nu stiu mai bine
Cu sunet de vioara ulciorul de pamant?
Nu mi-e cladita casa de sita peste Trotus,
in pajistea cu cranguri? De ce-as fi trist? si totusi

Criticul literar Eugen Simion identifica in creatia poetica a lui Arghezi, patru acceptiuni ale divinitatii:

1. religioasa in sensul unui panteism popular
2. gnoseologica, potrivita caruia Dumnezeu se identifica ca adevarul absolut
3. etica, morala, intelegand prin ea vointa de bine, adevar si frumos
4. estetica, potrivit caruia Dumnezeu este visul din toate cel mai frumos, perfectiunea

10). O alta tema este cea sociala.

In intreaga sa creatie Arghezi a exprimat revolta sa impotriva oricarei forme de oprire a omului. Semnificativ pentru aceasta tema este volumul Flori de mucigai. Volumul este important pentru incercarea poetului pentru a recupera o umanitate declasata acea a mahalalei, alcatuita din hoti, puscarasi, ucigasi, florarese etc. Este vorba in primul rand de o recuperare estetica, pentru ca poetul dezvaluie pitorescul, frumusetea acestei lumi. in al doilea rand este vorba despre o recuperare morala, intrucat poetul identifica in aceasta lume larvara, redusa la instincte primare, farama de umanitate, sinceritate, generozitate, cinste.

Cea mai mare izbanda a acestui volum este limba deosebit de expresiva, colorata in care se imbrina elementul argotic cu neologismul rar sau cu elemente regionale. Acest volum ilustreaza poate cel mai bine estetica uraturii.

O poezie ca Ion Ion aduce figura unui puscarias, care -murind in inchisoare- mai pastreaza ochi imaginea satului natal:

in ochii-i deschisi, o lumina,
A satului unde-i nascut,
A campului unde iezii-a pascut,
A incremenit acolo staina.

in poezia Cantec mut poetul evoca sfarsitul unui detinut, vegheat in momentul mortii de ingeri si de sfinti:

La patul vecinului meu
A venit az-noapte Dumnezeu.
Cu toiag, cu ingeri si sfinti.
si odaia cu mucegai
A mirosit toata noaptea a rai

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

in poeziile Tinca si Rada, prezentand doua tiganci florarese, poetul foloseste elemente senzuale, care tin de erotismul negru.

Ciclul Flori de mucigai(1931) valorifica o tristaexperienta de viata a poetului, perioada de detentie in inchisoarea Vacaresti, pe motive politice: 1918-1919. Majoritatea poeziilor evoca universul calceral al inchisorilor.

Poezia Flori de mucigai deschide ciclul cu acelasi nume. Titlul ei este semnificativ, fiind un oximoron. Astfel primul termen, flori, sugereaza frumuseti, gingasie, lumina, iar al doilea, mucigai, sugereaza uratul, descompunerea, raul, intunericul.

Chiar titlul ne sugereaza ca este vorba de o umanitate degradata, pervertita, condamnata la conditii inumane pentru a-si ispasi pacatele.

Poezia este construita pe doua planuri: angelic si demonic, carora le corespunde opozitia sacru-profan.

Arghezi marturiseste de la inceput ca versurile sale nu sunt rezultatul unei revelatii divine; ele sunt rezultatul unui efort omenesc, in intuneric si singuratate, scrise pe un perete de firida goala, care sugereaza completa desacralizare a actului creator.

Le-am scris cu inghia pe tencuiala
Pe un perete de firida goala,
Pe intuneric, in singuratate

Spre deosebire de evanghelistii Luca, Marcu si Ioan, care si-au scris versurile ajutati de animale fabuloase (taurul, leul, vulturul), realizand o opera in registru major orientata spre surprinderea absolutului, poetul creeaza singur, intr-un registru minor, surprinzand o realitate tragica:

Cu puterile neajutate
Nici de taurul, nici de leul, nici de vulturul,
Care au lucrat imprejurul
Lui Luca, Marcu si Ioan

Realitatea aceasta tragica, dramatica nu poate fi exprimata prin fibra angelica a fiintei umane, ci poate fi redata numai de fibra demonica din noi.

Versurile astfel create redau un univers calceral, rece, intunecos, deprimant in care oamenii sunt redusi la instincte primare:

Sunt stihuri fara an,
Stihuri de groapa,
De sete de apa,
si de foame de scrum,
Stihurile de-acum

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Unghia cereasca fiind tocita, epuizata de efort, ascunsa, sarcina comunicarii le revine unghiilor de la mana stanga, care sugereaza raul, demonicul:

Cand mi s-a tocit unghia cereasca
Am lasat-o sa creasca
si nu a mai crescut-
Sau nu o mai am cunoscut.

si m-am silit sa scriu cu unghiile de la mana stanga

Actul creator apare in aceasta poezie complet desacralizat, ca un efort omenesc incrancenat, orientat spre surprinderea unei realitati tragice. Fiind o ilustrare a esteticii uratului, poezia reconstituie, printr-o serie de vocabule nepoetice, universul carceral: tencuiala, firida goala, intuneric, groapa, scrum, ghiara.

Cuvintele cu puterile neajutate sugereaza efortul indarjit si solitar al creatorului.

11). O alta tema este cea sociogonica.

in 1956 publica volumul Cantarea omului, in care urmareste evolutia umanitatii din cele mai vechi timpuri pana in momentul deplinei sale emancipari, cand devine stapanul universului.

Saltul de la biologic la social s-a facut prin munca, prin efortul omului de a se transforma pe sine si de a transforma universul.

Poeziile pot fi grupate tematic:

â€¢ ciclul ridicarii pe verticala

â€¢ ciclul marilor inventii

â€¢ ciclul construirii societatii omenesti

â€¢ ciclul inegalitatii sociale

â€¢ ciclul revoltei

â€¢ ciclul razboiului

Ultima poezie, Cel ce gandeste singur, celebreaza toate marile cuceriri ai omului prin care a devenit stapanul naturii, al cosmosului. Prima mare victorie a omului este ridicarea pe verticala, desprinderea de conditia animalica.

Poezia Umbra fixeaza faza primitiva, cand omul era redus la instincte primare:

Te urmaresc prin veacuri, prin varste si milenii,
inca de cand spinarea ti-o-ncovoiai pe branci,
Cand, speriat si singur, taras printre vedenii,
Umblai numai sa cauti culcusi sau sa mananci

in aceasta faza omul nu stia inca sa vorbeasca:

Nici o silaba-ntreaga nu se rostea pe lume,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Caci nu-ti gasisesi graiul legat si priceput,
N-aveai nici loc, nici tara, nici neam si nici un nume,
Din vremi de vremi fusesesi gangav, pribeag si mut
(Nici o silaba-ntreaga)

Inaltarea pe verticala a reprezentat un eveniment deosebit in evolutia biologica-intelectuala a omului:

Pana-n sfarsit, sa nu uiti marea sarbatoare,
Cand te-ai sculat din pulberi deodata in picioare,
Privirea ta tarasa si-mpiedicata-n tina
Primi din departare intaia ei lumina
(Pana atunci)

Poetul foloseste o metafora deosebita pentru minte: giuvaer ascuns, prin care omul se indreapta impotriva creatorului sau. La stele:

Cel ce facuse lumea, Iehova sau Satan,
Nu prevazuse mintea si-n minte un dusman

Poezia Nascocitorul celebreaza toate inventiile omului prin care acesta supune treptat fortele naturii in folosul sau. intr-un limbaj familiar, poetul califica fiecare inventie a omului:

Ai nascocit odata
si o nimica toata,
Cat ghimpele, saracul,
De mic si iute: acul;
si harnicul nimica, vioi ca o lacustra,
Se-nghesuie si-alearga pe marginea ingusta,
si-mbraca omenirea de miile de ani

Omul a inventat roata, lantul, masinile, dar ele au reprezentat nu numai un progres, ci unele s-au intors impotriva lui insusi: omul a inventat faina si painea, de care va fi lipsit, lantul cu care va fi inlantuit.

Un alt moment il constituie intemeierea societatii omenesti:

Un om fusese-o frunza si numai om cu om
Au izbutit sa creasca si sa se faca pom

Odata cu constituirea vietii in comun apare si inegalitatea sociala. O serie de poezii ca Trufasul, Prietenie, Nunta surprind tensiunile sociale dintre oameni, revolta celor asupriti impotriva asupritorilor.

in poezia A fost o noapte oarba poetul fixeaza momentul dramatic al confruntarii dintre asupriti si asupritori, care se-ncheie cu victoria celor multi si umili.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Ultima poezie este un elogiu al omului, care prin inteligenta si munca sa stapaneste universul.

Cea mai mare descoperire a sa este atomul, care ii usureaza existenta, dar puse-n slujba raului poate distruge intreaga planeta. intregul poem este elogiu al omului, al inteligentei si a efortului sau constant de a se transforma pe sine si pe lumea in care traieste.

Tot de tema sociala tine ciclul 1907. Peizaje, evocare lirica a sangeroaselor evenimente ale anului 1907.

Poetul reconstituie cauzele, izbucnirea, desfasurarea si reprimarea sangeroasa a rascoalei.

a). O serie de poezii ca Pe razatoare, Razvratitul, Camasa de nunta, Doina pe fluier, Doina pe nai prezinta cauzele rascoalei, abuzurile boierilor si ale slugilor acestora, saracia, foametea, lipsa de pamant.

b). Un alt grup de poezii alcatuiesc o galerie de portrete caricaturale ale asupritorilor: Conu Alecu, Duduia, E avocat.

c). Alte poezii, ca Flamanzii, O razbunare, Cuvant inainte prezinta izbucnirea si intinderea rascoalei.

Ultima poezie, Epilog, fixeaza momentul unui alt 1907, cand taranii isi vor face definitiv dreptate.

12). O alta tema bine reprezentata este cea erotica.

in lirica erotica argheziana se pot identifica doua atitudini fundamentale:

1). De asteptare, de amanare a implinirii erotice;
Apropiata mie si totusi departata;
Logodnica de-a pururi, sotie niciodata
(Cantare)

2). A doua atitudine se concretizeaza in imaginea unei fericiri casnice in care femeia apare ca stapana unui univers domestic, alcatuit din plante si animale:
Pamantul umbla dupa tine sa te soarba
Cu varfuri boante de iarba oarba.
Din sangele tau baut si din sudoare
Pot sa iasa alte poame si feluri noi de floare
(Mireasa)

Cele mai reusite versuri de iubire sunt scrise in ultima perioada a vietii, cand sentimentul erotic se imbrina cu tema timpului ireversibil si cu presentimentul mortii.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Arghezi -alaturi de Emil Garleanu si George Toparceanu- a evocat in versurile sale lumea celor care nu cuvanta, adica lumea vietuitoarelor de la gazele marunte la pasari, sau animale domestice. Marea majoritate sunt versuri pentru copii, dar cuprind -unele din ele- metafore deosebit de plastice.

Exista la Arghezi o dorinta de regresie in aceasta lume pura a copilariei si a bucuriilor ei:
Fa-te, suflete, copil
si strecoara-te tiptil
Prin porumb cu mot si ciucuri,
Ca sa poti sa te mai bucuri

In aceste creatii exista o dimensiune ludica, o intentie de a se copilarii, o inclinatie spre joc. Dincolo de aceste intentii se poate detecta si aici maiestria stilistica, capacitatea combinatorie a marelui poet:

Fetele, albinele
Au furat sulfinele,
tarana de soare
De pe flori usoare,
Pulberea de luna,
De pe matraguna
(Miere si ceara)

In multe creatii fapturile, vietuitoarele mici sunt pentru poet forme in care se manifesta divinitatea.